

I VĂN HỌC NGHỆ THUẬT VIỆT NAM
THUẬT CÁC DÂN TỘC THIỂU SỐ VIỆT NAM

ĐẶNG THỊ DIỆU TRANG - PHẠM QUỲNH PHƯƠNG
NGUYỄN TUỆ CHI - NGUYỄN THỊ YÊN

DU LỊCH DỰA VÀO CỘNG ĐỒNG
VÀ SỰ BIẾN ĐỔI VĂN HÓA ĐỊA PHƯƠNG

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

**LIÊN HIỆP CÁC HỘI VĂN HỌC NGHỆ THUẬT VIỆT NAM
HỘI VĂN HỌC NGHỆ THUẬT CÁC DÂN TỘC THIỂU SỐ VIỆT NAM**

**ĐẶNG THỊ DIỆU TRANG - PHẠM QUỲNH PHƯƠNG -
NGUYỄN TUỆ CHI - NGUYỄN THỊ YÊN**

**DU LỊCH DỰA VÀO CỘNG ĐỒNG
VÀ SỰ BIẾN ĐỔI VĂN HÓA ĐỊA PHƯƠNG**

**Nghiên cứu trường hợp
một số điểm du lịch tỉnh Hòa Bình**

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

**ĐỀ ÁN BẢO TỒN, PHÁT HUY GIÁ TRỊ
TÁC PHẨM VĂN HỌC, NGHỆ THUẬT
CÁC DÂN TỘC THIỂU SỐ VIỆT NAM**

Cố vấn Ban Chỉ đạo: Nhà thơ Hữu Thịnh

Chủ tịch Liên hiệp các Hội Văn học nghệ thuật Việt Nam

BAN CHỈ ĐẠO

1. Nhà văn Tùng Diên (Trần Quang Diên) *Trưởng ban*
2. Nhà nghiên cứu, TS. Đoàn Thanh Nô *Phó Trưởng ban*
3. TS. Trịnh Thị Thủy *Phó Trưởng ban*
4. Nhạc sĩ Nông Quốc Bình *Ủy viên kiêm Giám đốc*
5. GS.TS. Nguyễn Xuân Kính *Ủy viên*
6. PGS.TS. Lâm Bá Nam *Ủy viên*
7. ThS. Vũ Công Hội *Ủy viên*
8. ThS. Phạm Văn Trường *Ủy viên*
9. ThS. Nguyễn Nguyên *Ủy viên*
10. ThS. Nguyễn Ngọc Bích *Ủy viên*

Giám đốc

Nhạc sĩ Nông Quốc Bình

LỜI GIỚI THIỆU

Ủy ban toàn quốc Liên hiệp các Hội Văn học nghệ thuật Việt Nam là tổ chức chính trị - xã hội - nghề nghiệp, thành viên của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, mái nhà chung của các Hội Văn học nghệ thuật cả nước. Liên hiệp gồm 74 tổ chức thành viên với trên 45.000 hội viên là văn nghệ sĩ thuộc các Hội Văn học nghệ thuật chuyên ngành Trung ương và các Hội Văn học nghệ thuật tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, trong đó có Hội Văn học nghệ thuật các Dân tộc thiểu số Việt Nam.

Trải qua gần 25 năm hình thành và phát triển, đến nay Hội Văn học nghệ thuật các Dân tộc thiểu số Việt Nam đã có hơn một nghìn hội viên, trong đó gần 600 hội viên là người dân tộc thiểu số hoạt động tại 34 tổ chức cơ sở và các chi hội, tỉnh thành hội trong cả nước. Trong giai đoạn từ năm 1999 đến nay, được sự quan tâm của Đảng và Nhà nước, đã có hàng nghìn công trình, tác phẩm văn học, nghệ thuật các dân tộc thiểu số Việt Nam được sưu tầm, nghiên cứu, biên dịch, sáng tạo.

Bộ sách này là một phần của Đề án “Bảo tồn, phát huy giá trị tác phẩm văn học, nghệ thuật các dân tộc thiểu số Việt Nam”, với mục tiêu là thực hiện chính sách dân tộc của Đảng, Nhà nước nhằm bảo tồn, phát huy giá trị tác phẩm văn học, nghệ thuật các dân tộc thiểu số Việt Nam; quảng bá di sản văn hóa các dân tộc thiểu số Việt Nam với bạn bè thế giới; góp phần xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc và xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc, thúc đẩy tiến trình đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế; bổ sung nguồn tài liệu phục vụ công tác giảng dạy, nghiên cứu, trao đổi, giao lưu và phát triển văn hóa giữa các tộc người, nhân dân trong và ngoài nước, với cộng đồng quốc tế.

Bộ sách là kết quả từ kho tài liệu hàng nghìn công trình, tác phẩm đã được nghiên cứu, sưu tầm, biên dịch, sáng tạo qua nhiều thế hệ tác giả, nghệ nhân, hội viên của Hội Văn học nghệ thuật các Dân tộc thiểu số Việt Nam.

Trong quá trình thực hiện bộ sách, Ban Chỉ đạo mong nhận được góp ý của quý bạn đọc gần xa.

TM. BAN CHỈ ĐẠO
TRƯỞNG BAN

Nhà văn Tùng Điền

Phó Chủ tịch Thường trực

Liên hiệp các Hội Văn học nghệ thuật Việt Nam

MỞ ĐẦU

Ở Việt Nam, vấn đề lưu giữ bản sắc dân tộc để phát triển du lịch đã được bàn luận không ít. Các diễn ngôn chính sách luôn nhấn mạnh việc gắn phát triển du lịch với việc giữ gìn, bảo tồn, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc và đặc thù văn hóa địa phương, cụ thể như các giá trị văn hóa ẩn chứa trong phong tục tập quán, lễ hội, trong các di sản văn hóa vật thể và phi vật thể. Đây cũng là vấn đề chủ yếu được quan tâm trong các nghiên cứu, nhận định về sự biến đổi văn hóa địa phương qua những tác động của hoạt động du lịch. Không ít ý kiến cho rằng, hoạt động du lịch đã mang lại những tác động tiêu cực không nhỏ đối với sự biến đổi văn hóa địa phương như vấn đề thương mại hóa văn hóa hay xu hướng “cào bằng” bản sắc cá nhân và cộng đồng... Song bên cạnh đó cũng có những nghiên cứu đã chứng minh rằng du lịch dựa vào cộng đồng tác động không nhỏ vào quá trình biến đổi và phát triển văn

hóa địa phương hay nói một cách khác sự biến đổi văn hóa địa phương thông qua mô hình du lịch dựa vào cộng đồng được tạo nên bởi sự tương tác giữa mỗi cá nhân trong cộng đồng với “thế giới bên ngoài” qua việc chia sẻ, giao lưu văn hóa với du khách, qua việc học tập, tham gia và tự quyết định trực tiếp vai trò của mỗi cá nhân trong xã hội, cũng như lối ứng xử linh hoạt, thích ứng với sự đa dạng của những con người đến từ các môi trường xã hội khác nhau, nền văn hóa khác nhau, tạo động lực cho việc bảo tồn nguồn tài nguyên thiên nhiên cũng như bản sắc văn hóa của địa phương. Mô hình du lịch dựa vào cộng đồng không chỉ được nhìn nhận thuần túy như sự hấp dẫn của một sản phẩm du lịch mà còn là cơ hội để người dân tham gia vào quá trình phát triển kinh tế - xã hội, tự định nghĩa về bản thân qua việc giao lưu, chia sẻ văn hóa với du khách, qua việc mở rộng không gian sinh kế và nâng cao chất lượng cuộc sống, củng cố vị thế của mỗi cá nhân trong cộng đồng. Với vai trò là những chủ thể văn hóa tham gia trực tiếp vào hoạt động du lịch, là những người tạo nên giá trị khác biệt của văn hóa địa phương, thì việc biến đổi văn hóa địa phương phụ thuộc không nhỏ vào sự biến đổi đời sống văn hóa vật chất và tinh thần của mỗi cá thể trong cộng đồng. Và du lịch dựa vào cộng đồng